Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 44, Şubat 2020, s. 157-165

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.41558>

Doç. Meher BAYRAMOĞLU

Trabzon Üniversitesi. Güzel Sanatlar Fakültesi. Resim
Bölümü, Meher.bayramoglu@trabzon.edu.tr

İNSAN HAYATINDA RENK VE YARATICILIK

Özet

Görüntüleri şekillendirme yeteneği sadece gözlemlene eğilimine bağlı değildir, aynı zamanda çocuğun gelişimini ve büyümesini etkileyen faktörlerle de belirlenir. Dolayısıyla, sanat eğitimi en yetenekli çocuklar tarafından yönlendirilmemeli, amacı her öğrencide sanata olan inancı bireysel eğilimler ve ihtiyaçlar doğrultusunda bir ifade aracı olarak uyandırmaktır.

Başka bir deyişle, sanat eğitimi etimolojik anlamda herhangi bir uzmanlık ve anlayıştan yoksun, yani potansiyel potansiyellerin her birindeki olan eğitimidir.

Anahtar kelimeler Sanat, Yaratıcılık, Renk, Sembol, Nesne.

COLOR AND CREATIVITY IN HUMAN LIFE

Abstract

The ability to shape images is not only dependent on the tendency to observe, but is also determined by factors that affect the child's development and growth. Therefore, art education in adolescence should not be directed by the most talented children; its aim is to awaken the belief in art as a means of expression in line with individual tendencies and needs.

In other words, art education is an etymological sense of lack of any expertise and understanding, that is, education that is revealed in each of its potential potentials.

Keyword Art, Color, Creativity, Symbol, Object.

Düşünen birini eğitmek için öncelikle estetik olarak eğitilmesi gerekir.

Friedrich SCHILLER

DOĞADA RENK

Erken çocukluktan beri etrafımızdaki her nesnenin farklı renklerde olduğunu biliyoruz. İlk kez kırmızı bir çiçek ve harika bir keşif sevinci artık ilk gördüğümüzde çocukça bir zevk duymuyoruz. Annenin yardımıyla gökyüzünün mavi olduğunu söylemeyi nasıl öğrendiğimizi unuttuk, ve elbette, o zaman bizi bu noktaya sürükleyen sürpriz hissine merak henüz bilimsel ve eğitimsel ilgisi eşlik etmedi. Renklere karşı ilgi, renkler karşısında coşku çocukluk hayatının en yüksek ve temel zevklerinden biridir. Renk, ışığın gözün retinasına değişik biçimde ulaşması ile ortaya çıkan bir algılamadır. Bu algılama, ışığın maddeler üzerine çarpması ve kısmen soğurulup kısmen yansması nedeniyle çeşitlilik gösterir ki bunlar renk tonu veya renk olarak adlandırılır.

<http://yabanicicekler.com/flower/anemone-coronaria-54>

Çocukların resimlerinde renk, yetişkinlerin bakış açısına benzemez büyüklerin görüş anlayışları gibi değildir. Çocuklar keskin ve göz alıcı renkleri çok sever. (Sarı-kırmızı-mavi) yardımcı renkler onlar için önemli değildir, netliği ve karanlığı umursamıyorlar, hoşlarına gitmez, açıklığa ve koyuluğa önem vermezler. Onlar gördüklerini değil, bildiklerini yaparlar. (N.Gökaydın 1998-29)

Bazı canlılar sadece şekli gördüğünü ancak gerçek rengi görmediğini bilmiyorduk, dünya yalnız gri tonlarda olursa kendini çok üzdüğün olduğunu hayal et. (M.K. Prette. A. Caraldo. 1985-4)

Renksiz, dünya sanatsal yaratıcılığının gelişemediği bir insanın psikolojik ve duygusal tezahürlerinin çoğu olmazdı. Renk, nesnelerin bazı ışık ışınlarını yansıtma ve diğerlerini absorbe etme özelliğidir. Doğada, zenginliği ve çeşitliliği ile göze çarpan en güzel renkler, belli amaçlara hizmet eder. Renk, nesnelerin bazı ışık ışınlarını yansıtma ve diğerlerini sönmüleme özelliğidir.

Her toplumda, her alanda, özellikle doğada söylenmemiş güzellikler vardır. Doğada sanat yararına kullandığımız ritim gibi, renk gibi temel güçler, temel elementler de vardır. Onları eğitim ve sanat yararına kullanmamız deneyimizin sonucu olacaktır. Sanat eğitimi, özelliklerini dikkate alarak çocukların psikolojisine karşı dikkatli bir tutumdur.

İNSAN HAYATINDAN RENK

Bilimsel olarak renk, elektromanyetik dalgalardan oluşmaktadır, fiziksel bir oluşumdur ve ışık ile birlikte var olur. Işığın kendi öz yapısına ve nesneler üzerindeki yayılımına bağlı olarak göz üzerinde yaptığı etki olarak tanımlanabilir. Ressam Hans Holbein ise rengi maddi bir gerçekliği olan ve bütün değerini kendinde taşıyan güzel bir madde olarak tanımlamıştır. Renkler aynı zamanda sembolik düşüncelerin ve anlamların ifadesidir.

Renk tek başına mesaj verebilir, davranışları yönlendirebilir ve insan fizyolojisi üzerinde etkiye sahiptir. Renkler değişik coğrafya ve kültürlerde farklı anlamlar ifade ederler ve izleyenler üzerinde birçok değişik duygu uyandırabilirler. (Renklerin- kültürel anlamları)14.01.2020.

Renkler hayatımızın her köşesine etki ediyor aslında. Araştırmalar renklerin insanların psikolojisini etkilediğini gösteriyor

<https://www.tahlil.com/galeri/renkler-insan-hayatinda-neyi-ifade-eder-2906.27.12.2019>

Renk tek başına mesaj verebilir, davranışları yönlendirebilir ve insan fizyolojisi üzerinde etkiye sahiptir. Renkler değişik coğrafya ve kültürlerde farklı anlamlar ifade ederler ve izleyenler üzerinde birçok değişik duygu uyandırabilirler.

Renkler Antik çağlardan günümüze kadar insanın çeşitli psikolojik duygusal ve ruhsal tezahürlerinde, yaşamıyla yakından bağlantılıdır. Rengin resim sanatında temel özellik olduğundan bahsetmiyorum bile, bize düşen eski tarihi medeniyetlerin tüm anıtları, insanın sürekli olarak basit veya sofistیک ve karakteristik özelliklerin renk çözümlerini aramakla meşgul olduğunu ve bu ya da o insanın sanatsal ifadesini arzuladığını gösteriyor, insanların evlerinin

eski çağlarında, ev eşyalarında ve özellikle de dini ayinlerle ilişkilendirilen çağlarında nasıl giyindiklerini hatırlayalım.

Mesela, mimari formlarının tüm saflığı içinde hayran olduğumuz Yunan tapınakları bir zamanlar özenle boyandı, hatta Atina Parthenon'unda Phidia'nın şaşırtıcı heykel eserleri boyandı.

Şimdi bize en yüksek sanatsal değeri olan Yunan mermeri veya heykel gibi değerli mimari malzemeleri, boyamak barbarlık gibi görünüyor.

İnsanların antik çağında ev dediğimiz yaşadıkları mekanları özellikle de dini törenler nasıl giyindiklerini, hatırlayın. Bunun nedeni belirli ritüel şartlarda aranmalıdır. Sonuçta, aslen mermer heykeller bir sanat eseri olarak değil, tanrıların imgeleri olarak düşünülmüştü. Bizans tapınaklarının içleri tamamen pırıltılı altın mozaikleri ile dekore edilmiş ve değerli taşlarla süslenmiş bölümleri hatırlatmıştır. (M.K. Prette. A. Caraldo. 1985-5)

Renk, bireyin estetiğinde de önemli bir rol oynar, bu nedenle modayı takip eden birçok kadın kozmetiklere ve boyaya başvuruyor. Gelişmekte olan ülkelerin bazı uluslarının temsilcilerinde, özellikle Afrika kıtasında, yüz özellikleri kalın bir boya tabakasının altına gizlenmiştir.

Çoğunlukla, bu ulusların hem erkek hem de kadın bedenlerini tasarımlarında çok ince ve yarı mantıksal ya da sihirli bir öneme sahip renkli geometrik şekiller çizimleri ile kaplıyorlar.

Eski geleneklerin sadık koruyucusu olan halk sanatı, rengin farklı renklerdeki takım elbiselerinde, sanki renkli renk ve renk zenginliği ile rekabet ediyormuş gibi oynadığı önemli rolü göstermektedir. Kural olarak, bu takım elbiselerin hepsinde kırmızı, siyah ve altın-sarı renkler baskındır. (M.K. Prette. A. Caraldo. 1985 -5)

Renklerin insan üzerindeki etkisi önemlidir. Renkler tıpkı sesler gibi insanda çeşitli duygular uyandırır. Nasıl ki neşe, sevinç, hüznün keder gibi duyguları seslerle başkalarına aktarabilirsek, renklerle de sesler gibi armonize ederek istediğimizi onlarla ifade edebiliriz.

SEMBOL OLARAK RENK

Törenler ve festivaller, rengin insan duygularının ifadesiyle ne kadar yakından ilişkili olduğunu açıkça göstermektedir. Örneğin, siyah renk- kederi, kırmızı-ihtişamın kızarıklığını ve ıstırabını, mor- tövbeyi ve alçakgönüllülüğü, yeşil- umudu ifade eder.

<https://www.google.com.tr/search?q=t%C3%B6renler&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiT1Pu07dfmAhUIUAKHTx0CikQAUoAXoECAwQAw&cshid=1577519485453743&biw=>

28.12.2019

Renk, nesnelerin bazı ışık ışınlarını yansıtma ve diğerlerini emme özelliğidir. Beyaz renk üç ana renkten oluşur: sarı, kırmızı ve mavi. Herhangi bir bileşik renk, iki orijinal renk karıştırılarak elde edilir ve üçüncü orijinal rengi tamamlayıcıdır. Leonardo da Vinci, doğayı, çeşitli optik olayları ve nesnelerle çevre atmosferi arasındaki ilişkileri ayrıntılı olarak incelemeye başlayan ilk sanatçıydı.

Ancak, büyük sanatçının bu keşifleri, Rönesans dönemindeki ustaların eserlerine kötü bir şekilde yansıdı ve ancak birkaç yüzyıl sonra, 19. ve 20. yüzyıllarda sanatçılar tarafından ciddi bir çalışma konusu oldu.

Leonardo da Vinci'nin gözlemleri ve düşünceleri, açık bir şekilde, sanatçının G.Münter eserinde somutlaştırıldı. Gabriele Münter 20.yüzyılın başlarında Münih avangardının ön saflarında yer alan bir Alman dışavurumcu ressamdı. Ressam Wassily Kandinsky ile çalıştı, dışavurumcu grup Der Blaue Reiter in kurucu üyesidir. (M.K. Prette. A. Caraldo. 1985 -9)

Gabriele Münter 1877-1962. Karda parlamayan güneş.

Geçen yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da Avrupa'nın resim sanatını yenilenmeyi amaçlayan, yeni bir yön veren Empresyonizm akımı doğdu.

Doğa sevgisi, Fransız sanatçıları doğadan manzaraları resim etmeğe yöneltti. Işık-hava ortamının incelenmesi, ışığın etkisiyle peyzajda suda, denizde, dalgalarda, parıltıya donmuş renklerin değişimleri, akademik kurallarının yerini alıyor.

Geçen yüzyılın en iyi ustaları arasında, Vincent Van Gogh özel bir yer sahiptir. Eserlerinde, Van Gogh asi ruhunu ve ruhunun işkencesini dile getirdi. Paletinde sarı renk hakim Portakallı Çocuk eserinde sade kompozisyon kurgusu olan resim aşırı derecede etkileyici.

Saf renkleri seven Van Gogh, genellikle tamamlayıcı renkleri bir araya getirerek bir renk çözeltilsinin yoğunluğunu aradı. Sağda yeniden üretilmiş sintine saçlı bir çocuğun ince yapılı bir portresinde, sanatçı iki ek rengin çeşitli tonlarını (mavi ve sarı) değiştirir. Çocuğun saçlarının hafif bir paspası, çiçek açan düğün çiçekleri ile büyümüş bir çimin arka planına karşı parlak bir şekilde uzanıyor, mavi bir elbise çocuğun vücudunu kaplıyor, güzelliği ile ayırt edilemeyen, ancak ifadesiz bir zarafet dolu. İki ana renk, kompozisyonun nihai basitliğidir ve sonuç olarak, tuval üzerinde yaşaya tam kanlı bir yaşamın resimli görüntüsüdür. (M.K. Prette. A. Caraldo. 1985-9)

Vincent van Gogh'un "Portakallı Çocuk" 1890

Tuval üzerine yağlıboya. 50.0 x 51.0 cm, özel koleksiyon.

Renkler tıpkı sesler gibi insanda çeşitli duygular uyandırır. Nasıl ki neşe,sevinc,hüzün keder gibi duyguları seslerle başkalarına aktarabilirsek, renkleri de sesler gibi armonize ederek,istediğimizi onlara ifade edebiliriz. Çağdaş sanatçı için renk, anlatım elemanı olarak ön planda gelir. Endüstriel çağda biçim de, aynı önemi taşır çünkü bu çağda sanat, duygudan çok düşün sanatıdır.

Yine de resim tarihinin her devrinde renk değişik biçimde kullanılmış, ancak önemi her zaman var olmuştur. Endüstriel çağın geçmişle bağı belki de renktir. 20.yüzyılda renge verilen önem hiç bir yüzyılda bu kadar büyük olmamıştır. Kısaca, çağdaş sanatçılar, eserlerinde rengi salt anlatım aracı olarak kullanılmaktadırlar. Ayrıca renk, günlük yaşantımızda, giyimde, iç dekorasyonda, mimaride birçok alanda içiçe yaşadığımız önemli bir olaydır. Rengin insan psikolojisi üzerindeki etkisi de önemini her zaman korur.

YARATICILIK

Yaratıcılık kavramı, tek başına bir süreç olarak düşünülmemeli, tüm zihinsel etkinliklerin ve her çeşit çalışmanın içinde varolduğu düşüncesinden hareket edilmelidir. (San,1979.7)

Yaratıcılık, insanın belli özelliğini ifade eder. Sanat eğitimi yaratıcılığı-“Girişim ve deneylerle uyarmak, alışılmış yollarla, imajları ve fikirleri bir araya getirmek”biçimde açıklar. Çağdaş teknoloji patlaması ile toplumlar geliştikçe, sadece alışkanlık değil,başka temel güçlerin,yeteneklerin de gelişmesi önemini ortaya çıkarmıştır.İnsan yaratıcı bir eğitimle eğitilmesi, yaratıcı gücün geliştirmesi mutlak ve zorunluluk olur. (N.Gökaydın. 1998-4)

Çevreyi estetik olarak algılamak, şeylerin sadece özünü ve amacını değil, aynı zamanda plastik temellerini de görmek demektir. Doğada hareketleri estetiğe değil, fonksiyonelliğe

önem veriyor. Güzeldir, çünkü sanatsal olarak mükemmeldir, ancak herkes ona güzel veya başka bir dereceye sahip olduğu güzellik anlayışını aktarır, sanat ve yaratıcılık bir ulusal kimlik şeklidir. Yaratıcılıkta "kendi kendini eğit" özelliği vardır, eğitim onlarda varolan olağanüstü orijinallteyi, belli bir yere kadar, sınırlandırmadan sürdürmelerine de yardımcı olur. Çocuk, kurallar, mantıki bağlar, ikinci, üçüncü boyut kaygıları dışında, şaşırmadan, özgür bir gerçeklik içinde, tıpkı bir sanatçı gibi yaratır, anlatır. . (N.Gökaydın. 1998-3)

Paul Klee, çocuğun, bir çiçeğin doğal gelişimi gibi görünen anlatım biçimini sezmiş, değerlendirmiş ilk büyük sanatçı ve eğitimcilerden biridir. Onlar, yer yüzünün renkli çiçekleri gibi dünyamızı renklendirir, neşelendirir. Onların bu renkli dünyalarını soldurmak, eğitimcilerin ve ailelerinin başta gelen sorumluluk ve görevidir. Çocuklar büyüklerden daha yaratıcıdır. Büyüklerin çoğu kez almaya cesaret etmediklerini onlar özgürce kullanır. Aslında katkısız yaratmak için çocukluğa dönmek gerekir.

https://www.google.com.tr/search?q=%C3%A7ocuk+yarat%C4%B1c%C4%B1l%C4%B1k+%C3%B6rneklere&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi0zI_ziPHmAhXLG5oKHdleCy0Q_AUoAXoECAwQAw&biw=1517&bih=28.12.2019

Yaratıcılık kavramına sanatsal yönden baktığımız ise sanatçı, zihinsel bir süreç ve estetik algısı çıkış noktasıdır, yaratma isteği ilkin güzele erişmek olsa da zamanla sıra dışı özellikleri bulunan güzelliğe ulaşma çabasıdır.(San, 1979. 19)

Yaratıcılık konusunda unutulmaması gereken ilk özellik, yaratma yetisinin suni generis (kendine özgü) bir nitelik olmasıdır. Her yaratıcılık süresinde bir çıkış noktası ve sonuç vardır, önemli olan ortaya koyulan ürünün özgün olabilmesidir. (Erinç 2011. 93)

Evrende her şey, iç içe, yerleşik nizam içindedir Yaratıcılık, öğrenebilen, geliştirebilen bir güçtür. Sanat eğitimi, biçim oluşturan düşünme etkinliğidir. Sanat ve eğitim, düşünmeye dayanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Gökaydın, Nevide, (1998),”Eğitimde Tasarım ve Görsel” Milli Eğitim Bakanlığı.”,3021.İSTANBUL.
- M.K. Prette, A. Caraldo, (1985) ,”Yaratıcılık ve Anlatımı “1969 , Sovyet Sanatçısı, Moskova.
- San, İnci, (1979), Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık, 2.Baskı, İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- <http://yabanicicekler.com/flower/anemone-coronaria-54> (Başvuru 14.01.2020)
- <https://akilfikir.net/renklerin-kulturel-anlamlari/> (Başvuru 14.01.2020).
- <https://www.tahlil.com/galeri/renkler-insan-hayatinda-neyi-ifade-eder-2906>. (Başvuru 27.12.2019)
- https://www.google.com.tr/search?q=t%C3%B6renler&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiT1Pu07dfmAhUIUIAKHTx0CikQ_AUoAXoECAwQAw&cshid=1577519485453743&biw=
- (Başvuru 28.12.2019)
- https://www.google.com.tr/search?q=%C3%A7ocuk+yarat%C4%B1c%C4%B1l%C4%B1k+%C3%B6rnekleri&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi0zl_ziPHmAhXLG5oKHdIeCy0Q_AUoAXoECAwQAw&biw=1517&bi (Başvuru 28.12.2019)